

สารบัญ

หน้า

คำนำ (1)

กิตติกรรมประกาศ (2)

บทคัดย่อ (3)

Abstract (8)

บทสรุปผู้บริหาร (15)

บทที่ 1 บทนำ 1

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย 7

1.3 ขอบเขตการวิจัย 7

1.4 วิธีการวิจัย 8

1.5 ขั้นตอนและแผนการดำเนินงาน 10

1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ 11

บทที่ 2 กรอบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้อง 13

2.1 แนวคิดว่าด้วยการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ 13

ของประชาชนโดยรัฐธรรมนูญ

2.1.1 ความเป็นมาของแนวคิดในการรับรองและคุ้มครอง 14

สิทธิและเสรีภาพของประชาชน

2.1.2 มโนทัศน์ว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐาน 17

2.1.2.1 ความหมายของสิทธิขั้นพื้นฐาน 17

2.1.2.2 สถานะของสิทธิขั้นพื้นฐาน 17

2.1.2.3 ภารกิจของสิทธิขั้นพื้นฐาน 18

2.1.2.4 ประเภทของสิทธิขั้นพื้นฐาน 18

2.1.3 ผู้ทรงสิทธิ ความผูกพันและขอบเขตของสิทธิขั้นพื้นฐาน 19

2.1.3.1 ผู้ทรงสิทธิขั้นพื้นฐาน 19

2.1.3.2	ผลผูกพันของสิทธิขั้นพื้นฐาน	20
(1)	ความผูกพันต่อฝ่ายนิติบัญญัติ	20
(2)	ความผูกพันต่อฝ่ายบริหาร	20
(3)	ความผูกพันต่อฝ่ายตุลาการ	21
(4)	ความผูกพันต่อบุคคลที่สาม	22
2.1.3.3	ขอบเขตของสิทธิขั้นพื้นฐาน	22
2.1.4	หลักประกันในการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน	23
2.1.4.1	การกำหนดเงื่อนไขการจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐาน	24
2.1.4.2	การให้องค์กรตุลาการทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน	25
2.1.4.3	การให้สิทธิทางศาลแก่ประชาชน	25
2.2	ทฤษฎีและหลักการพื้นฐานของอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ	26
	ในการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน	
2.2.1	ข้อความเบื้องต้นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ	26
2.2.1.1	แนวความคิดเบื้องต้นในการก่อตั้งศาลรัฐธรรมนูญ	26
2.2.1.2	ลักษณะและสถานะของศาลรัฐธรรมนูญในปัจจุบัน	27
2.2.2	บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญในการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน	28
	ของประชาชน	
2.2.2.1	หลักการที่เป็นรากฐานอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ	28
	ในการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน	
2.2.2.2	ช่องทางที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีอำนาจในการคุ้มครอง	29
	สิทธิขั้นพื้นฐาน	
2.2.3	ข้อจำกัดอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ	29
2.2.3.1	ข้อจำกัดตามหลักความเป็นกฎหมายสูงสุด	30
	ของรัฐธรรมนูญ	
2.2.3.2	ข้อจำกัดโดยสถานะของความเป็นองค์กรตุลาการ	30
2.2.3.3	ข้อจำกัดตามหลักศาลที่มีเขตอำนาจเฉพาะ	31
2.2.3.4	ข้อจำกัดตามแนวคิดว่าด้วยการยับยั้งอำนาจตนเอง	32
	ของฝ่ายตุลาการ	

2.2.3.5	ข้อจำกัดตามหลักการเคารพต่อภารกิจขององค์กร	33
	ตามรัฐธรรมนูญ	
2.3	ระบบการให้ศาลรัฐธรรมนูญคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่ถูกล่วงละเมิด	34
	จากการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญโดยตรง	
2.3.1	มโนทัศน์ว่าด้วยการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ	34
2.3.1.1	ความหมายของการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ	34
2.3.1.2	ภารกิจของการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ	36
2.3.1.3	ประเภทของการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ	37
2.3.2	ลักษณะที่สำคัญของระบบการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ	38
2.3.2.1	การให้สิทธิผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานฟ้องคดี	38
	โดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญ	
2.3.2.2	วัตถุประสงค์การฟ้องคดีคือการกระทำโดยอำนาจมหาชน	39
	ทุกประเภท	
2.3.2.3	การหมดสิ้นหนทางเยียวยาตามกฎหมาย	41
2.3.3	อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาคดีร้องทุกข์	42
	ทางรัฐธรรมนูญ	
2.3.3.1	อำนาจในการพิจารณารับคำร้อง	42
2.3.3.2	อำนาจในการพิจารณาเนื้อหาคดี	44
2.3.3.3	อำนาจในการพิจารณากำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราว	44
2.3.3.4	อำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดคดี	45
2.3.3.5	อำนาจในการบังคับคดี	47
2.3.4	ความแตกต่างระหว่างการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญกับ	47
	ระบบการฟ้องขอให้ศาลคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญ (Amparo)	
2.4	แนวความคิดที่ให้ศาลมีอำนาจคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยตรงของ	49
	สหภาพยุโรปและอังกฤษ	
2.4.1	แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการร้องทุกข์ของปัจเจกชนต่อ	49
	ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป	

2.4.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองปัจเจกชน.....	50
2.4.1.2 แนวคิดด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	52
2.4.2 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการฟ้องคดีสิทธิมนุษยชนโดยตรง.....	53
ในอังกฤษ	

บทที่ 3 อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญและระบบการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ.....57

ของประเทศเยอรมนี

3.1 ข้อความเบื้องต้น	57
3.1.1 ความเป็นมาของศาลรัฐธรรมนูญ.....	57
3.1.2 องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ.....	61
3.1.3 เขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี.....	63
3.1.4 ระบบการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ.....	66
3.2 วัตถุประสงค์แห่งการฟ้องคดี	69
3.2.1 การกระทำหรือการงดเว้นกระทำที่เป็นการใช้อำนาจ.....	70
ทางนิติบัญญัติ	
3.2.1.1 การกระทำในการตรากฎหมาย.....	70
3.2.1.2 มติของรัฐสภา.....	74
3.2.1.3 การงดเว้นการกระทำทางนิติบัญญัติ	74
3.2.2 การกระทำหรือการงดเว้นกระทำที่เป็นการใช้อำนาจ.....	75
ทางบริหาร	
3.2.3 การกระทำหรือการงดเว้นกระทำที่เป็นการใช้อำนาจ.....	76
ทางตุลาการ	
3.3 เงื่อนไขการฟ้องคดี	78
3.3.1 ผู้มีสิทธิร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ.....	79
3.3.2 ระยะเวลาในการยื่นคำร้อง	81
3.3.3 การหมดสิ้นหนทางเยียวยาตามกฎหมาย	81
3.4 วิธีพิจารณาคดี.....	83
3.4.1 การพิจารณารับคำร้อง	83
3.4.2 กระบวนการพิจารณาหลัก	85

3.4.2.1	การเริ่มกระบวนการพิจารณา.....	85
3.4.2.2	การพิจารณา.....	85
3.4.3	การมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวระหว่างพิจารณา.....	88
3.4.4	คำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดี.....	90
3.5	สภาพบังคับและการบังคับตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเยอรมัน.....	92
3.5.1	สภาพบังคับของคำวินิจฉัย.....	92
3.5.2	การกำหนดคำบังคับ.....	92
3.6	สถิติการฟ้องคดี.....	94
3.7	ตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่น่าสนใจ.....	97
3.7.1	คดีที่วินิจฉัยในเรื่องวัตถุแห่งการฟ้องคดี.....	97
3.7.2	คดีที่วินิจฉัยในเรื่องเงื่อนไขของการฟ้องคดี.....	98
3.7.2.1	คดีปฏิเสธเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Holocaust).....	98
3.7.2.2	คดีปฏิเสธชะลอการลงโทษจำคุก.....	100
3.7.2.3	คดีละเมิดสิทธิส่วนบุคคล.....	101
3.7.2.4	คดีกฎหมายว่าด้วยผังเมืองของเมืองฮัมบวร์ก.....	103
3.7.2.5	คดีชุมนุมประท้วงต่อต้านการสร้างโรงไฟฟ้า.....	103
	พลังงานปรมาณูที่เมือง Brokdorf	
3.7.2.6	คดีขามุสลิมฆ่าสัตว์เพื่อขาย.....	104
3.7.3	คดีที่วินิจฉัยในเนื้อหาของคดี.....	106
3.7.3.1	คดีวิพากษ์วิจารณ์การจัดนิทรรศการ “Wehrmacht exhibition”.....	106
3.7.3.2	คดีภาษีพลังงานนิวเคลียร์.....	109
3.7.3.3	คดีใส่ผ้าคลุมศีรษะที่โรงเรียน.....	111
3.7.4	คดีที่ศาลกำหนดมาตรการหรือคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว.....	114
3.7.4.1	การระงับการทำประชาติภายใต้กฎหมาย.....	114
	ที่ออกโดยมลรัฐฮัมบวร์ก	
3.7.4.2	การระงับการดำเนินการตามคำพิพากษา.....	115
3.7.4.3	การระงับการออกอากาศรายการโทรทัศน์ชั่วคราว.....	116

3.7.5	คดีที่ศาลกำหนดค่าบังคับ	117
3.7.5.1	คดีกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้ง	117
3.7.5.2	คดีกฎหมายเกี่ยวกับเครื่องพันธนาการผู้ป่วยจิตเภท	118
3.7.5.3	คดีกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมตัว ในโรงพยาบาลจิตเวช	119
3.7.5.4	คดีกฎหมายเกี่ยวกับการทำประชามติ	120
3.7.5.5	คดีกฎหมายอาญาเกี่ยวกับการคุมขังผู้ก่อคดี ความผิดเกี่ยวกับเพศ	121
3.8	บทสรุป	122

บทที่ 4 อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญและระบบการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ 124

ของประเทศออสเตรเลีย

4.1	ข้อความเบื้องต้น	124
4.1.1	ความเป็นมาของศาลรัฐธรรมนูญ	124
4.1.2	องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ	125
4.1.3	เขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ	125
4.1.4	ระบบการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญในประเทศออสเตรเลีย	126
4.1.4.1	การร้องทุกข์ต่อกฎหมาย	127
4.1.4.2	การร้องทุกข์ต่อคำวินิจฉัยของศาลปกครอง หรือศาลผู้ลี้ภัย	128
4.2	วัตถุประสงค์การฟ้องคดี	130
4.2.1	การร้องทุกข์ต่อกฎหมาย	130
4.2.1.1	การร้องทุกข์ต่อกฎหมายตามรัฐธรรมนูญมาตรา 139	130
4.2.1.2	การร้องทุกข์ต่อกฎหมายตามรัฐธรรมนูญมาตรา 139a	130
4.2.1.3	การร้องทุกข์ต่อกฎหมายตามรัฐธรรมนูญมาตรา 140	131
4.2.2	การร้องทุกข์ต่อคำวินิจฉัยของศาลปกครองและศาลผู้ลี้ภัย	131
4.2.2.1	การร้องทุกข์ต่อคำวินิจฉัยของศาลปกครอง	131
4.2.2.2	การร้องทุกข์ต่อคำวินิจฉัยของศาลผู้ลี้ภัย	131

4.3 เงื่อนไขการฟ้องคดี	132
4.3.1 อำนาจฟ้อง	132
4.3.1.1 ผู้มีสิทธิฟ้องคดี.....	132
(1) ผู้มีสิทธิฟ้องคดีร้องทุกข์ต่อกฎหมาย	132
(2) ผู้มีสิทธิฟ้องคดีร้องทุกข์ต่อคำวินิจฉัย.....	133
ของศาลปกครองและศาลผู้ลี้ภัย	
4.3.1.2 สิทธิที่ถูกกล่าวละเมิด.....	133
(1) สิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการบัญญัติไว้.....	134
โดยรัฐธรรมนูญ	
(2) สิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรองไว้ใน.....	135
อนุสัญญาโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน	
4.3.2 ระยะเวลาในการฟ้องคดี.....	136
4.3.2.1 กรณีร้องทุกข์ต่อกฎหมาย.....	137
4.3.2.2 กรณีร้องทุกข์ต่อคำวินิจฉัยของศาลปกครอง	137
4.3.2.3 กรณีร้องทุกข์ต่อคำวินิจฉัยของศาลผู้ลี้ภัย	137
4.3.3 การแก้ไขเยียวยาความเสียหายก่อนการฟ้องคดี.....	138
4.3.3.1 กรณีการร้องทุกข์ต่อกฎหมาย	138
4.3.3.2 กรณีร้องทุกข์ต่อคำวินิจฉัยของศาล.....	138
4.3.4 รูปแบบการร้องทุกข์.....	139
4.3.4.1 กรณีการร้องทุกข์ต่อกฎหมาย	139
4.3.4.2 กรณีการร้องทุกข์ต่อคำวินิจฉัยของศาล.....	140
4.3.5 ค่าธรรมเนียมศาล.....	141
4.4 วิธีพิจารณาคดี.....	141
4.4.1 การพิจารณารับคำร้อง	141
4.4.2 การคุ้มครองชั่วคราว.....	142
4.4.2.1 การคุ้มครองชั่วคราวโดยคำร้องของผู้ร้องทุกข์	143
4.4.2.2 การออกคำสั่งระงับการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว.....	144

4.4.3 การพิจารณาเนื้อหาแห่งคดี	145
4.4.3.1 การพิจารณาคดีร้องทุกข์ต่อกฎหมาย	145
(1) กระบวนการพิจารณาคดี	145
(2) การนั่งพิจารณาคดี	146
4.4.3.2 กรณีการร้องทุกข์ต่อคำวินิจฉัยของศาล	148
4.4.4 การวินิจฉัยคดี	148
4.4.4.1 กรณีการร้องทุกข์ต่อกฎหมาย	149
4.4.4.2 กรณีการร้องทุกข์ต่อคำวินิจฉัยของศาล	150
4.5 การบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ	151
4.6 สถิติเกี่ยวกับการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ	151
4.6.1 สถิติการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญจำแนกตาม	152
ช่องทางในการฟ้องคดี	
4.6.2 สถิติการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญแบ่งตาม	153
ประเภทคดีและผลของการพิจารณา	
4.7 ตัวอย่างคำวินิจฉัยคำร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญของศาลรัฐธรรมนูญ	155
ที่น่าสนใจ	
4.7.1 คำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้ง	156
ต่อรัฐธรรมนูญ	
4.7.1.1 คำวินิจฉัยที่ G 119-120/2014-12	156
ลงวันที่ 11 ธันวาคม 2014	
4.7.1.2 คำวินิจฉัยที่ G 258/2017 ลงวันที่ 4 ธันวาคม 2017	158
4.7.2 คำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายไม่ขัดหรือแย้งต่อ	159
รัฐธรรมนูญ	
4.7.2.1 คำวินิจฉัยที่ E 1477/2015-10	159
ลงวันที่ 8 มีนาคม 2016	
4.7.2.2 คำวินิจฉัยที่ G 494/2015	161
ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2016	
4.8 บทสรุป	163

บทที่ 5 อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญและระบบการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ.....	165
ของประเทศตุรกี	
5.1 ข้อความเบื้องต้น	165
5.1.1 ความเป็นมาของศาลรัฐธรรมนูญแห่งประเทศตุรกี.....	165
5.1.2 องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ.....	166
5.1.3 เขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ.....	167
5.1.4 ระบบการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญในประเทศตุรกี.....	169
5.2 วัตถุประสงค์	170
5.2.1 การกระทำทางนิติบัญญัติ.....	171
5.2.2 การกระทำทางบริหาร	171
5.2.3 การกระทำทางตุลาการ	171
5.3 เงื่อนไขการฟ้องคดี	172
5.3.1 ผู้มีสิทธิฟ้องคดี.....	172
5.3.1.1 ผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิ.....	172
5.3.1.2 สิทธิที่ถูกแสงละเมิด.....	173
(1) สิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ... ..	173
(2) สิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรองไว้ใน.....	174
อนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพิธีสาร	
ที่ตุรกีเป็นภาคีสมาชิก	
5.3.2 ระยะเวลาในการฟ้องคดี.....	174
5.3.3 การแก้ไขเยียวยาความเสียหายก่อนฟ้องคดี	175
5.3.4 รูปแบบการฟ้องคดี.....	177
5.4 วิธีพิจารณาคดี.....	177
5.4.1 การพิจารณารับคำร้อง	178
5.4.2 การคุ้มครองชั่วคราว.....	179
5.4.3 การพิจารณาเนื้อหาแห่งคดี	180
5.4.4 การวินิจฉัยคดี	181

5.5 การบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ	182
5.5.1 กรณีที่กฎหมาย หรือกฎ ละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพ 182	
ของประชาชนและขัดต่อรัฐธรรมนูญ	
5.5.2 กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าจะต้องมีการจ่ายค่าชดเชย	183
ให้แก่ประชาชนผู้ร้องทุกข์ เนื่องจากความเสียหายอันเกิดจาก	
การละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานโดยอำนาจมหาชน	
5.6 สถิติเกี่ยวกับการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญและการทำคำวินิจฉัย	184
ของศาลรัฐธรรมนูญ	
5.6.1 จำนวนคำร้องทุกข์ที่ถูกยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ	184
5.6.2 ประเภทของสิทธิที่มีถูกกล่าวหาว่าละเมิด และแนวทาง	186
การทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ	
5.7 ตัวอย่างคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่น่าสนใจ	188
5.7.1 คำวินิจฉัยในเรื่องเงื่อนไขการฟ้องคดี	189
5.7.1.1 คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามคำร้องที่	
2013/725 ลงวันที่ 19 พฤศจิกายน 2014	189
5.7.1.2 คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามคำร้องที่	190
2012/403 ลงวันที่ 26 มีนาคม 2013	
5.7.1.3 คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามคำร้องที่	191
2013/9673 ลงวันที่ 21 มกราคม 2015	
5.7.2 คดีที่วินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดี	194
5.7.2.1 คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามคำร้องที่	194
2014/5425 ลงวันที่ 23 กรกฎาคม 2014	
5.7.2.2 คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามคำร้องที่	196
2012/95 ลงวันที่ 25 ธันวาคม 2012	
5.8 บทสรุป	197

บทที่ 6 อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญและระบบการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ.....199

ของประเทศเกาหลีใต้

6.1 ข้อความเบื้องต้น	199
6.1.1 ความเป็นมาของศาลรัฐธรรมนูญเกาหลีใต้	199
6.1.2 องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ.....	201
6.1.3 เขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ.....	202
6.1.3.1 วินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย	202
ตามคำร้องขอของศาล	
6.1.3.2 วินิจฉัยการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง	202
6.1.3.3 วินิจฉัยคดียุบพรรคการเมือง.....	202
6.1.3.4 วินิจฉัยข้อพิพาทระหว่างองค์กรของรัฐด้วยตนเอง	203
องค์กรของรัฐกับรัฐบาลท้องถิ่น และระหว่างรัฐบาลท้องถิ่น	
ด้วยตนเอง	
6.1.3.5 วินิจฉัยคดีร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ	203
6.1.4 ระบบการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญเกาหลีใต้.....	203
6.2 วัตถุประสงค์.....	204
6.2.1 วัตถุประสงค์ตามมาตรา 68 (1)	204
6.2.1.1 การกระทำทางนิติบัญญัติ.....	205
6.2.1.2 การกระทำทางบริหาร	206
6.2.1.3 การกระทำทางตุลาการ	208
6.2.2 วัตถุประสงค์ตามมาตรา 68 (2)	208
6.3 เจเนอรัลการฟ้องคดี	209
6.3.1 อำนาจฟ้อง	209
6.3.1.1 ผู้มีสิทธิฟ้องคดีตามมาตรา 68 (1)	209
(1) ผู้มีสิทธิฟ้องคดี.....	209
(2) สิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐธรรมนูญได้รับรอง.....	210
6.3.1.2 ผู้มีสิทธิฟ้องคดีตามมาตรา 68 (2)	213

6.3.2	ระยะเวลาในการฟ้องคดี.....	213
6.3.2.1	ระยะเวลาการฟ้องคดีตามมาตรา 68 (1)	213
6.3.2.2	ระยะเวลาการฟ้องคดีตามมาตรา 68 (2)	214
6.3.3	การแก้ไขเยียวยาความเสียหายก่อนการฟ้องคดี.....	214
6.3.4	รูปแบบการร้องทุกข์.....	215
6.3.5	การต้องมีนายความรับรอง.....	216
6.3.6	เงื่อนไขการห้ามฟ้องซ้ำ.....	217
6.3.7	การวางเงินประกัน.....	218
6.4	วิธีพิจารณาคดี.....	218
6.4.1	การพิจารณาเบื้องต้น.....	218
6.4.1.1	องค์คณะที่พิจารณารับคำร้องและการจ่ายสำนวน	218
6.4.1.2	การพิจารณาคำร้องทุกข์เบื้องต้น.....	219
6.4.1.3	การวินิจฉัยรับคำร้องทุกข์.....	219
6.4.2	การคุ้มครองชั่วคราวระหว่างการพิจารณาคดี	220
6.4.3	การพิจารณาเนื้อหาแห่งคดี.....	222
6.4.3.1	องค์คณะพิจารณาคดีและการคัดค้านตุลาการ	222
6.4.3.2	สิทธิของคู่ความในการพิจารณาคดี.....	222
6.4.3.3	หลักทั่วไปในการพิจารณาคดี	223
	(1) การต้องมีตัวแทนเป็นนายความหรือ	223
	ที่ปรึกษากฎหมาย	
	(2) ภาษาที่ใช้ในศาล	223
	(3) สถานที่พิจารณาคดีและการพิจารณาคดี.....	224
	โดยเปิดเผย	
	(4) ระยะเวลาในการพิจารณา.....	224
	(5) การนำกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีในศาลอื่น.....	224
	มาใช้โดยอนุโลม	
6.4.3.4	การนั่งพิจารณาคดี	225

6.4.4 การวินิจฉัยคดี	226
6.4.4.1 การประชุมวินิจฉัยคดีและองค์มติ	226
(1) การประชุมวินิจฉัยคดี	226
(2) องค์มติในการวินิจฉัย	227
6.4.4.2 คำวินิจฉัยคดี	228
(1) คำวินิจฉัยคดีทั่วไป	228
(2) คำวินิจฉัยดัดแปลง	229
6.4.4.3 การร้องขอให้พิจารณาคดีใหม่ (Re-Adjudication)	231
6.5 สภาพบังคับหรือการดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย	232
6.5.1 กรณีวินิจฉัยคำร้องทุกข์ตามมาตรา 68 (1)	232
6.5.2 กรณีวินิจฉัยคำร้องทุกข์ตามมาตรา 68 (2)	232
6.6 สถิติการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ	233
6.7 ตัวอย่างคำวินิจฉัยที่น่าสนใจ	234
6.7.1 คำวินิจฉัยในเรื่องวัตถุแห่งคดี	235
6.7.1.1 คดีแฉ่งการณของประธานาธิบดีในสภานิติบัญญัติ	235
แห่งชาติ	
6.7.1.2 คดีข้อตกลงใหม่ในเรื่องการประมงระหว่าง	236
ประเทศเกาหลีใต้กับประเทศญี่ปุ่น	
6.7.1.3 คดีการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ	237
ของคำพิพากษาศาล	
6.7.1.4 คดีหุ้นบริษัทรถไฟโซซัน	238
6.7.1.5 คดีคำสั่งส่งกำลังทหารไปอิรัก	240
6.7.2 คำวินิจฉัยในเรื่องเงื่อนไขการฟ้องคดี	241
6.7.2.1 คดีการกระทำของตำรวจที่ปิดกั้นทางเข้าสู่ชลพลาซ่า	241
6.7.2.2 คดีการจำกัดสิทธิการเปลี่ยนสถานที่ทำงาน	242
ของชาวต่างชาติ	
6.7.3 คำวินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดี: คดีการบังคับให้ใช้ชื่อจริง	243
บนอินเทอร์เน็ต	

6.7.4 คำวินิจฉัยในเรื่องการคุ้มครองชั่วคราว: คดีการจำกัด.....	245
จำนวนครั้งในการเข้าสอบนิติบัณฑิต	
6.7.5 คำวินิจฉัยในเรื่องการบังคับคดี.....	246
6.7.5.1 คดีเปิดเผยบันทึกการทหารทางการของรัฐบาล.....	248
6.7.5.2 คดีกฎหมายห้ามเปิดเผยเพศของทหาร.....	249
ในกรรมมารดา	

6.8 บทสรุป.....	250
-----------------	-----

บทที่ 7 อำนาจของศาลยุติธรรมและระบบการพิจารณาคดีสิทธิมนุษยชน ของประเทศอังกฤษ

7.1 ข้อความเบื้องต้น	253
7.1.1 ความรู้พื้นฐานของระบบกฎหมายอังกฤษ.....	253
7.1.2 ความเป็นมาของพระราชบัญญัติสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1998.....	255
7.1.3 โครงสร้างและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1998.....	258
7.1.4 ความคล้ายคลึงกับการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ.....	260
7.2 วัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1998	261
7.2.1 การกระทำขององค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ	262
7.2.2 การกระทำขององค์กรฝ่ายบริหาร	263
7.2.3 การกระทำขององค์กรตุลาการ	264
7.3 เงื่อนไขการฟ้องคดี	265
7.3.1 อำนาจฟ้อง	265
7.3.1.1 เป็น “เหยื่อ” จากการกระทำที่มีขอบด้วยกฎหมาย.....	265
7.3.1.2 สิทธิที่ถูกล่วงละเมิด.....	266
7.3.2. ระยะเวลาการฟ้องคดี.....	268
7.3.2.1 กรณีตามมาตรา 7 (1) (a).....	269
ของพระราชบัญญัติสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1998	
7.3.2.2 กรณีตามมาตรา 7 (1) (b).....	269
ของพระราชบัญญัติสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1998	

7.4 วิธีพิจารณาคดี.....	270
7.4.1 การวินิจฉัยการรับคำฟ้อง.....	271
7.4.2 การสั่งคุ้มครองชั่วคราวก่อนการตัดสินคดี.....	272
7.4.3 กระบวนการในชั้นพิจารณาเนื้อหาคำฟ้อง.....	273
7.4.4 การทำคำพิพากษาและคำสั่ง.....	274
7.5 กลไกการแก้ไขเยียวยาความเสียหายตามพระราชบัญญัติ.....	276
สิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1998	
7.5.1 ประกาศความไม่สอดคล้องของกฎหมายกับสิทธิมนุษยชน.....	276
7.5.2 การกำหนดค่าสินไหมทดแทน.....	278
7.5.3 การจัดทำคำสั่งแก้ไข (Remedial order) โดยฝ่ายบริหาร.....	278
7.5.3.1 เหตุในการจัดทำคำสั่งแก้ไขโดยฝ่ายบริหาร.....	278
7.5.3.2 กระบวนการทำคำสั่งแก้ไขโดยฝ่ายบริหาร.....	279
(1) เนื้อหาของคำสั่ง.....	279
(2) อำนาจในการทำคำสั่ง.....	280
(3) กระบวนการ.....	280
(4) ผลทางกฎหมายของคำสั่ง.....	280
7.6 สถิติการฟ้องคดี.....	281
7.7 ตัวอย่างคำวินิจฉัยที่น่าสนใจ.....	282
7.7.1 คำวินิจฉัยเกี่ยวกับการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมาย.....	282
ตามบทบัญญัติมาตรา 3 (คดี Ghaidan v. Godin-Mendoza (2002))	
7.7.2 คำวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำที่มีชอบด้วย.....	285
กฎหมายขององค์กรของรัฐ คดีตั้งศาลมีมติไม่รับคำร้องไว้พิจารณา (JR1, Re Judicial Review (2011) NIQB 5)	
7.7.3 คดีที่ศาลพิจารณาค่าสินไหมทดแทนในกรณีทีละเมิด.....	288
สิทธิมนุษยชน คดี Secretary of State for Work and Pensions v Camichael 2018 EWCA Civ 58	

7.7.4 คำวินิจฉัยเกี่ยวกับการออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว.....	292
คดี PJS v. News Group Newspapers Limited 2016	
7.8 บทสรุป.....	297
บทที่ 8 อำนาจของศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปและระบบการฟ้องคดี	299
สิทธิมนุษยชนในสหภาพยุโรป	
8.1 ข้อความเบื้องต้น	299
8.1.1 ความเป็นมาของศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป.....	299
8.1.2 องค์ประกอบของศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป.....	302
8.1.3 เขตอำนาจของศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป.....	303
8.1.3.1 อำนาจในการรับเรื่องร้องทุกข์	303
8.1.3.2 อำนาจในการพิจารณาคดีพิพาทระหว่างรัฐกับรัฐ.....	304
(Inter-state)	
8.1.3.3 อำนาจในการให้ความเห็นเชิงแนะนำ	304
(Advisory opinion)	
8.2 วัตถุประสงค์.....	305
8.2.1 เป็นการกระทำของรัฐ.....	305
(Attribution of Conduct of the state)	
8.2.1.1 การกระทำของฝ่ายนิติบัญญัติ	305
8.2.1.2 การกระทำของฝ่ายบริหาร	306
8.2.1.3 การกระทำของฝ่ายตุลาการ.....	307
8.2.2 เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนพันธกรณีระหว่างประเทศ	308
(Breach of an International Obligation)	
8.2.3 เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหาย.....	308
8.3 เงื่อนไขการฟ้องคดี	309
8.3.1 ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาล	310
8.3.1.1 การยื่นคำฟ้องระหว่างรัฐ (Inter-state)	310
8.3.1.2 การยื่นคำร้องของปัจเจกชนซึ่งเป็นผู้เสียหาย	310
(Individual)	

8.3.2	การแก้ไขเยียวยาความเสียหายก่อนการฟ้องคดี.....	311
8.3.3	การละเมิดสิทธิจะต้องเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐบาลฯ.....	312
8.3.4	ประเด็นแห่งการฟ้องคดีต้องเกี่ยวข้องกับสิทธิ.....	313
	ที่ถูกรับรองไว้ตามอนุสัญญาฯ หรือพิธีสารแห่งอนุสัญญาฯ	
8.3.5	ระยะเวลาการยื่นคำร้อง.....	313
8.3.6	รูปแบบการฟ้องคดี.....	314
8.4	วิธีพิจารณาคดี.....	314
8.4.1	การพิจารณารับคำร้อง.....	314
8.4.2	การคุ้มครองชั่วคราว.....	315
8.4.3	กระบวนการพิจารณาคดี.....	316
8.5	การบังคับคดี.....	317
8.5.1	สถานะทางกฎหมายของคำพิพากษาศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป.....	317
8.5.2	การบังคับตามคำพิพากษาศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป.....	318
8.5.2.1	มาตรการของปัจเจกชน.....	319
	(1) มาตรการค่าชดเชยความเสียหายที่เป็นตัวเงิน.....	319
	(Pecuniary Loss)	
	(2) มาตรการค่าชดเชยความเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงิน.....	320
	(Non-Pecuniary Loss)	
8.5.2.2	มาตรการทั่วไป.....	320
8.5.3	ผลของคำพิพากษาศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป.....	320
8.6	สถิติการฟ้องคดี.....	321
8.6.1	ภาพรวมจำนวนคำพิพากษา.....	322
8.6.2	ภาพรวมคำฟ้องที่เสนอมายังศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป.....	322
8.6.3	การละเมิดพันธกรณีที่รับรองไว้ในอนุสัญญายุโรป.....	323
	ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1950	
8.6.4	การละเมิดพันธกรณีที่รับรองไว้ในอนุสัญญายุโรป.....	324
	ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1950 เปรียบเทียบสถิติ ค.ศ. 1959	
	ถึง ค.ศ. 2017 และ ค.ศ. 2017	

8.7 ตัวอย่างคดีที่น่าสนใจ.....	325
8.7.1 คดีที่วินิจฉัยในเรื่องเงื่อนไขการฟ้องคดี.....	325
8.7.1.1 CASE OF ŠKORJANEC v. CROATIA	325
(no. 25536/14)	
8.7.1.2 Case of Laurus Invest Hungary KFT	326
and Others v. Hungary (dec.), Application no. 23265/13	
8.7.2 คดีที่ศาลพิจารณาในเนื้อหาของคดี	327
8.7.2.1 Case of Chowdury and others v. Greece	327
(no. 21884/15)	
8.7.2.2 Case of Bild GmbH & Co. KG and Axel	328
Springer v. Germany (Applications nos. 62721/13	
and 62741/13)	
8.7.2.3 Case of Mazziotti v. France	330
(application no. 65089/13)	
8.7.3 คดีพิจารณาเกี่ยวกับการบังคับคดี	331
8.7.3.1 Case of BECKER v. NORWAY	331
(Application no. 21272/12)	
8.7.3.2 Case of Izci V. Turkey	332
(Applications no. 42606/05)	
8.8 บทสรุป.....	333
บทที่ 9 บทวิเคราะห์อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญและระบบการร้องทุกข์	334
ทางรัฐธรรมนูญของประเทศไทย	
9.1 ความเป็นมา พัฒนาการและเจตนารมณ์ของกฎหมายในการให้สิทธิ.....	334
ประชาชนยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญในประเทศไทย	
9.1.1 พัฒนาการของระบบการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน	334
โดยองค์กรตุลาการในรัฐธรรมนูญไทย	

9.1.1.1	พัฒนาการขั้นที่หนึ่ง การนำระบบการคุ้มครองสิทธิ	335
	โดยองค์กรตุลาการมาใช้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	
(1)	การนำระบบการคุ้มครองสิทธิโดยองค์กร	336
	ตุลาการมาใช้	
(2)	การกำหนดบทบาทให้ศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่	337
	คุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนโดยอ้อม	
9.1.1.2	พัฒนาการในขั้นที่สอง การให้ประชาชนยื่นคำร้อง	340
	โดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย ปีพุทธศักราช 2550	
9.1.1.3	พัฒนาการในปัจจุบัน ความพยายามในการขยาย	344
	บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญในการคุ้มครอง สิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน	
9.1.2	ที่มาและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ	346
	ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 มาตรา 47 และมาตรา 48	
9.1.2.1	สร้างระบบการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญแบบคู่ขนาน	347
	ที่จำกัดวัตถุประสงค์	
9.1.2.2	จัดระเบียบช่องทางที่จะนำคดีมาสู่ศาลรัฐธรรมนูญ	350
	และกำหนดองค์ประกอบและข้อยกเว้นของการกระทำ ที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ	
9.1.2.3	สร้างระบบการกลั่นกรองคดีก่อนเสนอให้	351
	ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา	
9.2	อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญและระบบการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ	353
	ของประเทศไทย	
9.2.1	วัตถุประสงค์แห่งการฟ้องคดี	353
9.2.1.1	ความหมายของ “การกระทำของหน่วยงานของรัฐ	354
	เจ้าหน้าที่ของรัฐ และหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ”	

9.2.1.2 ข้อยกเว้นการกระทำ	358
(1) การกระทำของรัฐบาล.....	359
(2) การกระทำที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย	360
ประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้อง หรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้ เป็นการเฉพาะแล้ว	
(3) การกระทำที่กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการ	364
ไว้เป็นการเฉพาะและยังมิได้ดำเนินการตามขั้นตอน หรือวิธีการนั้นครบถ้วน	
(4) การกระทำที่เป็นเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณา....	365
พิพาทภาคีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษา หรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว	
(5) การกระทำของคณะกรรมการตามรัฐธรรมนูญ	366
มาตรา 192	
(6) การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล.....	367
ของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการ ตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการตุลาการทหาร รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร	
9.2.1.3 บทวิเคราะห์การกระทำที่อาจเป็นวัตถุ	369
แห่งการฟ้องคดี	
(1) การงดเว้นการใช้อำนาจนิติบัญญัติในการ	370
ตราพระราชบัญญัติ	
(2) การใช้อำนาจขององค์กรที่รัฐธรรมนูญกำหนด	372
ให้เป็นที่สุด และศาลอื่นปฏิเสธที่จะเข้าไปตรวจสอบ ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการกระทำนั้น	
(3) การใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยตรง	373
ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่นและศาลอื่นปฏิเสธ ที่จะเข้าไปตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ของการกระทำนั้น	

(4) การกระทำของหัวหน้าคณะรักษาความสงบ	375
แห่งชาติ หรือของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ	
ตามมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	
ฉบับชั่วคราว พุทธศักราช 2557 หรือมาตรา 265	
วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย	
พุทธศักราช 2560	
9.2.2 เงื่อนไขการฟ้องคดี	377
9.2.2.1 อำนาจฟ้องคดี	377
(1) ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องจะต้องเป็นบุคคลที่รัฐธรรมนูญ	378
คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	
(2) ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องจะต้องถูกละเมิดต่อสิทธิ	381
และเสรีภาพโดยตรงจากการกระทำของรัฐ	
(3) ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องจะต้องได้รับความเดือดร้อน	383
เสียหายหรืออาจจะได้รับความเดือดร้อนเสียหาย	
อันมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องจากการถูกละเมิด	
สิทธิและเสรีภาพนั้น	
9.2.2.2 การยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน	384
9.2.2.3 ระยะเวลาการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ	387
9.2.2.4 รูปแบบการฟ้องคดี	388
9.2.3 การพิจารณาคดี	389
9.2.3.1 การพิจารณารับคำร้อง	389
(1) องค์คณะพิจารณาและขั้นตอนการพิจารณา	390
รับคำร้อง	
(2) เนื้อหาการพิจารณา	391
(3) องค์มติของการรับคำร้อง	393
9.2.3.2 การกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราว	394
(1) การยื่นคำร้อง	394
(2) หลักเกณฑ์ในการพิจารณาของศาล	395

(3) วิธีการออกมาตรการหรือวิธีการชั่วคราว.....	396
9.2.3.3 การพิจารณาคดี.....	397
9.2.3.4 การวินิจฉัยคดี	399
(1) องค์ประชุมและองค์มติในการวินิจฉัยคดี	399
(2) เนื้อหาของการวินิจฉัย.....	400
(3) การทำคำวินิจฉัย.....	403
9.2.4 สภาพบังคับและการบังคับตามคำวินิจฉัย	404
9.2.4.1 ผลบังคับผูกพันของคำวินิจฉัย	404
9.2.4.2 การกำหนดคำบังคับ	405
9.2.4.3 การบังคับตามคำวินิจฉัย.....	410
9.2.5 สถิติการพิจารณาคดีร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ.....	411
9.2.5.1 สถิติการพิจารณาคำร้องโดยผู้ตรวจการแผ่นดิน	411
9.2.5.2 สถิติการพิจารณาคำร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ.....	412
โดยศาลรัฐธรรมนูญ	
9.3 สภาพปัญหาและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้บังคับรัฐธรรมนูญ.....	413
มาตรา 213 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561	
9.3.1 ปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญไทย.....	413
9.3.2 ปัญหาระบบการกลั่นกรองคดี	422
9.3.2.1 ปัญหาของระบบการกลั่นกรองคดีโดยผู้ตรวจการ	422
แผ่นดิน	
9.3.2.2 ปัญหาระบบการพิจารณารับคำร้องของ	424
ศาลรัฐธรรมนูญ	
9.3.3 ปัญหาการขาดกฎหมายที่จำเป็นต่อการพิจารณาในบางเรื่อง	425
9.3.4 ปัญหาการเมืองเชิงตุลาการ (Judicialization of Politics).....	425
9.4 แนวทางในการแก้ไขสภาพปัญหาและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น	426
9.4.1 แนวทางการแก้ไขปัญหาระยะสั้น	427

9.4.1.1	การเปลี่ยนแนวทางการตีความมาตรา 47	427
	แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ให้เปิดช่องให้ศาลรัฐธรรมนูญสามารถคุ้มครองสิทธิ ของประชาชนได้กว้างขึ้น	
9.4.1.2	การกำหนดกฎเกณฑ์ในการพิจารณาคำร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญที่ยื่นโดยผู้ตรวจการแผ่นดิน	432
	ทางรัฐธรรมนูญที่ยื่นโดยผู้ตรวจการแผ่นดิน	
(1)	กฎเกณฑ์การดำเนินการในขั้นตอนการพิจารณา.....	432
	โดยผู้ตรวจการแผ่นดิน	
(2)	กฎเกณฑ์การดำเนินการในขั้นตอนการฟ้องคดี.....	434
	ต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยผู้ตรวจการแผ่นดิน	
9.4.1.3	การตรารื้อข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญที่จำเป็น.....	434
	แก่การพิจารณาคดีร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ	
9.4.1.4	การนำหลักการยับยั้งอำนาจตนเองมาใช้.....	435
9.4.1.5	การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินคดีร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญ.....	436
9.4.2	แนวทางการแก้ไขปัญหาในระยะกลาง	437
9.4.2.1	กำหนดคดีไว้โดยเฉพาะเจาะจง	438
9.4.2.2	กำหนดเงื่อนไขการร้องทุกข์ใหม่	439
9.4.2.3	กำหนดกระบวนการพิจารณารับคำร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญไว้โดยเฉพาะ	439
9.4.3	แนวทางการแก้ไขปัญหาในระยะยาว.....	440
9.4.3.1	การสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและความเชื่อมั่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ	441
9.4.3.2	การเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบบการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญแบบเต็มรูป	441
9.4.3.3	การนำระบบการร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญแบบเต็มรูปมาใช้	443

บทที่ 10 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	444
10.1 บทสรุป.....	444
10.2 ข้อเสนอแนะ	460
บรรณานุกรม	466
ภาคผนวก	475

สำหรับเพื่อการศึกษาและการอ้างอิงเท่านั้น
For educational use and reference only